

O TERMINIH Z VIDIKA TERMINOGRAFSKE PRAKSE

Odločitev za izdelavo terminološkega slovarja je priložnost, da se za izbrano strokovno-znanstveno področje značilna terminologija zbere, pregleda, uskladi znotraj sorodnih strok, preveri glede strokovne in jezikovne ustreznosti in končno z ugotovitvijo pojmovnih in/ali poimenovalnih praznin dopolni z bistvenimi manjkajočimi termini. Izhajajoč iz terminografske prakse v Sekciji za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU in načel za izdelavo normativnih razlagalnih terminoloških slovarjev s tujejezičnimi ustrezniki so v prispevku obravnavani predvsem termini s področja botanike in sorodnih ved, deloma tudi geografije in urejanja prostora z namenom, da se opozori na izrazno-skladenjske, pojmovno-sistemske in pojmovnopomenske značilnosti terminov ter na posebnosti v strukturi medleksemskih povezav med njimi. Upoštevani so tudi problemi, s katerimi se srečuje leksikograf pri terminografski obdelavi, in sicer glede prepoznavanja terminov, določanja slovarskih oblik iztočnic, prikaza terminografsko pomembnih jezikovnih podatkov, deloma v primerjavi z jezikovnosistemskimi značilnostmi terminoloških ustreznikov v drugih jezikih, zlasti angleščini. Pomembna sestavina terminografskega dela je določitev kriterijev za vključitev terminov v slovar ter namenu posameznega slovarja ustrezen in konsistenten izbor, saj terminološki slovarji praviloma niso zasnovani kot tezavri. V prispevku so termini glede na njihovo slovarsko vlogo obravnavani kot iztočnice, kot razlagalne prvine in kot razmerni izrazi, tj. kot sopomenke pa tudi kot izrazi, ki izkazujejo hierarhična in partitivna razmerja med termini (pojmi), v omejenem obsegu pa tudi medjezikovna razmerja.

terminologija, terminografija, terminološki slovar, pojmovni sistem, botanika

The article discusses terms with regard to terminographic practice in the Section for terminological dictionaries at the Fran Ramovš Institute for the Slovene language at the Scientific Research Centre of the Slovene Academy of Sciences and Arts. The author also considers the principles for the compilation of normative explanatory terminological dictionaries with translation equivalents in foreign languages. The main topic of this article is botanical terms and terms from related disciplines, to a certain extent also terms related to geography and spatial planning – all intended to draw attention to expressive-syntactic, conceptual-systematic and conceptual-semantic features of terms and to peculiarities in the structure of interlexemic connections. The problems a lexicographer encounters in terminographic treatment of the materials compiled have also been taken into consideration: e.g. the identifying of terms, the determining of the form of dictionary entries, the presentation of terminographically relevant linguistic information – also in comparison with the features of terminological equivalents in other languages, especially English. An important component in terminographic work is the setting of criteria for inclusion of terms in a dictionary. The selection of terms should be suited to and consistent with the purpose of a given dictionary, since terminological dictionaries are usually not designed as thesauri. The article discusses terms

according to their roles in dictionaries: entries, means of explanation and relation, i.e. synonyms, as well as expressions revealing hierarchical and partial relations among terms (concepts), and to a limited extent also the provision of interlinguistic relations.

terminology, terminography, terminological (specialized) dictionary, concept system, botany

1 Uvod

Specialni slovarji, v katerih je prikazana terminologija določenih strok, se po terminografski zgradbi precej razlikujejo, a jih lahko po tipu iztočnic razdelimo na terminološke slovarje v širšem pomenu, saj izkazujejo razen večinoma enobesednih terminov tudi posamezne dele večbesednih terminov, pri čemer so večbesedni termini v celoti največkrat gnezdeni bodisi pri jedrni ali objedrni sestavini. Ti slovarji izkazujejo jezik stroke širše in ne le z vidika terminologije, zato bi jih lahko poimenovali z izrazom strokovni slovarji. V terminoloških slovarjih v ožjem pomenu so kot iztočnice prikazani le terminologizirani leksemi, torej le termini, ne glede na to, ali so eno- ali večbesedni. Ker želimo v terminološkem slovarju v ožjem pomenu predstaviti pojmovni sistem stroke, je razumljivo, da med iztočnicami prevladujejo samostalniki in samostalniške besedne zveze, medtem ko najdemo v strokovnih slovarjih razen samostalnikov tudi pridevnike, glagole, prislove, redkeje tudi druge besednovrstne iztočnice. Oba tipa slovarjev se ločita tudi po tem, da so v strokovnem slovarju pogosto upoštevani skoraj vsi členi besedne družine, v terminološkem pa je izbor omejen le na člene, ki so pomembni z vidika pojmovnega sistema stroke.

Naj povedano ponazorimo z naslednjim možnim izborom iztočnic iz tematske skupine *botanika* v morebitnem botaničnem strokovnem slovarju in izborom v nastajajočem *Botaničnem terminološkem slovarju*¹ (dalje BTS), v katerega smo vključili termine: *botanika*, *botanični vrt*, *paleobotanika*,² torej termine, ki potrebujejo terminološko razlago. Nismo pa upoštevali npr. izpeljanke *botanik* (Stramljič 2004a: 17) iz terminološke pomenske skupine *strokovnjak za določeno vedo, panogo*.³ Možna posredna razlaga feminativa *botaničarka* – *ženska oblika od botanik* (Stramljič 2004a: 18) kaže, da je *botaničarka* terminološko nesistemski izraz. Prav tako nismo upoštevali izraza *botanizirati*, ker je relevantnejši izraz *fitocenološki popis*, ki se naredi po podatkih, pridobljenih z botaniziranjem.

¹ Slovar nastaja v Sekciji za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Trenutno so člani Komisije za botanični slovar: prof. dr. Franc Batič, prof. dr. Nada Cimerman, prof. dr. Nada Gogala, prof. dr. Andrej Martinčič, mag. Andrej Seliškar, mag. Boris Turk, akad. dr. Alojz Šercelj in B. Košmrlj Levačič kot terminografski vodja.

² Razen navedenih smo v slovarju upoštevali še termine: *etnobotanika*, *forenzična botanika* in *hidrobotanika*.

³ Terminov iz te terminološke pomenske skupine, npr. *biogeograf*, *fitocenolog*, *fiziolog*, ne bomo upoštevali, ker so pomensko prozorni, zaradi česar jih je mogoče razložiti s posredno razlago.

Preglednica 1: Izbor terminov v strokovnem in terminološkem slovarju

Bot. strokovni slovar	Bot. terminološki slovar	Tip razlage
botanika	botanika	terminološka R
botaničen/botanični	–	posredna R: <i>nanašajoč se na ...</i>
vrt	–	splošna R
botanični vrt (podiztočnica)	botanični vrt (iztočnica)	terminološka R
paleo...	–	posredna R: <i>ki izraža ...</i>
paleobotanika	paleobotanika	terminološka R
botanik	–	posredna R: <i>strokovnjak za ...</i>
botaničarka	–	posredna R: <i>ženska oblika od ... // strokovnjakinja za ...</i>
botanizirati	–	splošna R
botaniziranje	–	posredna R <i>glagolnik od ...</i>
–	(fitocenološki popis)	terminološka R

Za primerjavo: v *Slovenski medicinski slovar* so bili npr. vključeni naslednji člani besedne družine *preiskava*: *preiskovalec*, *preiskovalka*, *preiskovanec*, *preiskovanka*, *preiskovati*, *preiskovanje* in *preiskovalen*.

Z izrazom *normativni razlagalni terminološki slovar s tujejezičnimi ustrezniki* poimenujemo podtip terminološkega slovarja, v katerem so termini strokovno in jezikovno ovrednoteni, kar pomeni, da so s polnimi slovarskimi sestavki prikazani le t. i. prednostni termini, neprednostni sopomenski termini pa so prikazani s kazalkami. Prednostni termini so pojasnjeni s terminološkimi razlagami, in ker je za pojme, s tem pa tudi za termine značilno, da so povezani z drugimi pojmi oziroma termini bodisi po hierarhičnem ali ontološkem načelu, so v slovarskih sestavkih navedeni tudi razmerni izrazi, ki v najširšem pomenu vključujejo tudi tujejezične ustreznike. Ti so navedeni na koncu sestavka, vendar brez pojasnil o njihovi rabi in morebitnih pomenskih posebnostih v matičnem jeziku.

Izhodišče za uvrščanje terminov v slovar je pojmovni sistem izbrane stroke, ki ga je mogoče izluščiti iz strokovno-znanstvene literature, za kar so najprimernejši viri zlasti učbeniki in tematske monografije, pa tudi drugotni viri, kot so slovarji, leksikoni in enciklopedije. Redakcija poteka v sodelovanju s strokovnjaki, in sicer po posameznih bolj ali manj obsežnih tematskih poljih, v katera vključimo pripadajoče pojme oziroma termine in jih strukturiramo po hierarhičnem ali ontološkem oziroma partitivnem načelu v obliki drevesastih shem ali linearnih zapisov. V prikazanem linearnem zapisu tematskega polja »barje« je hierarhična struktura nižjih ravnin prikazana z zamiki v desno.

bárje
blánket bárje
nízko bárje
soligéno bárje

mezéče bárje
povírno bárje
topogéno bárje
kopnéče bárje
poplávno bárje
plavajóče bárje
prehódno bárje
visôko bárje
àsimétrično visôko bárje
pobóčno visôko bárje
simétrično visôko bárje

2 Opredelitev termina

Za termine je praviloma značilno, da so vezani na določeno stroko, so izrazno ustaljeni, pomensko jasno opredeljeni in zamejeni (Cabré 2003: 81–83, 184; *Handbook of Terminology Management*, 1997: 27–41), zato jih ni mogoče poljubno zamenjevati z drugimi izrazi. Primarna je pisna raba.⁴ Nastajajo na več načinov, in sicer kot neologizmi, ko poimenovalno praznino zapolni nov, v jeziku še neobstoječi leksem. Nadalje nastajajo tudi z znotrajjezikovnim prevzemanjem, pri čemer so lahko vir leksemi splošnega jezika (ti se za potrebe stroke terminologizirajo (Leder 1986: 196–198)), termini drugih, navadno sorodnih strok (ti se pomensko redefinirajo (Cabré 1998: 212)); redkejšje je diahrono prevzemanje, ko se kak zastareli izraz s terminologizacijo ali z redefiniranjem ponovno oživi; poimenovalna baza so lahko tudi leksemi iz drugih socialnih ali tudi neknjižnih zvrsti, saj se lahko v terminologijo določene stroke vključijo bodisi prvotno žargonski izrazi ali pa narečni termini. Vzporedno s hitrim razvojem znanosti in z novimi spoznanji novo izrazje pogosto prihaja v jezik stroke s prevzemanjem iz drugih jezikov, pri čemer razlikujemo, ali so jeziki dajalci živi jeziki ali pa gre za mednarodno rabljene termine, ki so bili prevzeti ali besedotvorno naslonjeni na klasično grščino in/ali latinščino. Pogost vir za poimenovanje pojmov je lahko tudi metafora (Stramljič 2004b: 95–100; Vidovič 2000: 116, 143, 150–154) ali prevajanje po pomenskih sestavinah tujejezičnega termina (kalkiranje).

Termini kot specialni leksemi knjižnega jezika se na izrazni ravni marsikdaj ne razlikujejo od leksemov splošnega knjižnega jezika, zato jih je v strokovno-znanstvenih besedilih brez poznavanja določene stroke oziroma njihovega strokovnega pomena večkrat težko z gotovostjo prepoznati (Machová 1995: 138). V botaniki so se npr. terminologizirali izrazi *grmišče*, *list*, *listič*, (*listna*) *reža* in tako postali tudi botanični termini, medtem ko so npr. *grmovje*, *listje*, *listna površina* ostali le splošni leksemi. Naj navedeno potrdimo z zgledom iz BTS, v katerem bo izraz *grmišče*

⁴ V govorni komunikaciji so termini rabljeni večinoma manj sistematično, pomensko manj natančno, več je tudi izraznih različic (Cabré 2003: 178).

prikazan kot biogeografski oziroma fitocenološki termin, vendar ne bo pojasnjen kot *svet, porasel z grmovjem* (SSKJ), temveč kot vrsta habitatnega tipa in kot tip lesnate vegetacije:⁵

grmišče -a s **1.** biogeogr. *habitatni tip, v katerem prevladujejo grmovnate vrste ... 2.* fitocen. *lesnata vegetacija, ki jo sestavljajo ...*

Podobno velja tudi za izraz *listič*, ki v BTS ne bo izkazan v pomenu *majhen list*, pač pa kot poimenovanje za *listu podoben organ pri mahovih* in kot *posamezni del sestavljenega lista*.

Terminologizacija leksemov iz splošnega knjižnega jezika namreč lahko med drugim zajame tudi raven pomenskega premika, kot se kaže v omenjenem primeru, ko postane izpeljanka z izhodiščnim manjšalnim pomenom le dodatna izrazna možnost za poimenovanje pomensko sorodnih pojmov.

Termini poimenujejo entitete, pojave, lastnosti in razmerja (Cabré 2003: 184). Zanje je tudi značilno, da so brez konotativne vrednosti (Vidovič 2000: 154). Zaradi jasnosti, nedvoumnosti, natančnosti znanstvene komunikacije je pomembno, da je vsaj glavnina terminov v stroki splošno sprejeta, se pravi, da jih večina strokovnjakov sprejema, tj. soglaša z njihovo izrazno podobo, kakor tudi s pomensko opredelitvijo.

3 Vloga terminov v slovarju

Termini se v terminološkem slovarju pojavljajo v treh vlogah, in sicer kot **iztočnice**, kot **razlagalne prvine** in v vlogi **razmernih izrazov**.

3.1 Termin kot iztočnica

Tako kot v leksikografiji nasploh je treba tudi ob izdelavi terminološkega slovarja določiti načela za oblikovanje iztočnične oblike terminov, pri čemer se upoštevajo specifične značilnosti izbrane stroke, v konkretnih primerih pa še raba, izpričana v relevantnih virih, mnenje strokovnjakov specialistov in seveda pravopisno-pravorečna norma. Pri določanju slovarske oblike terminov je med drugim pomembna presoja o izboru med variantnimi termini, odločanje med pisnimi dvojnicami, določanje terminov z iztočnico v množinski slovarski obliki, odločanje o homonimnih oblikah (Cabré 1998:138–144, *Handbook of Terminology Management*, 1997: 328).

Zaradi nedvoumnosti je v strokovni komunikaciji zaželeno, da bi se za določen pojem uporabljal praviloma le en termin (Felber 1984). Ker se v praksi to načelo večinoma ne potrjuje, naj bi se strokovnjaki tudi ob izdelavi terminološkega slovarja – in ne le pri pripravi standardov – s premislekom odločali o prednostnem

⁵ V prispevku navedeni slovarski sestavki so izpisani v obliki, kot jo omogoča računalniško programsko orodje za redakcijo SlovarRed 2.1. Sestavki, povzeti po BTS so namenoma okrajšani, ker gre za citiranje delov nedokončanega in še neobjavljenega besedila, kar pa ne velja za zglede iz GTS.

sopomenskem terminu (Handbook 1997: 329). Pri izdelavi BTS to načelo upoštevamo, vendar ne z namenom predpisovati rabo, pač pa da bi uporabnikom priporočali strokovno in jezikovno primernejšo obliko. Zato s polnim slovarskim sestavkom prikažemo le en, tj. prednostni sopomenski termin, ostale, neprednostne,⁶ pa s kazalkami, uporabniku pa prepuščamo odločitev, katero obliko bo uporabljal. Med prednostne termine praviloma uvrščamo domača poimenovanja, kar pa ne pomeni, da se tako odločamo avtomatično oziroma glede na pogostnost rabe. Odločamo se po presoji, ali sta oba sopomenska termina pomensko prekrivna, torej ali sta dejansko sopomenki, in ali sta izraza v stroki uveljavljena. Npr., čeprav se v stroki pogosteje kot *zajedavec* uporablja izraz *parazit*, smo se odločili in dali prednost domači obliki, ker gre za pravi sopomenki, od katerih sta obe že dolgo v rabi.⁷ Ker znotraj te terminološke pomenske skupine nismo našli sopomenke za *holoparazit*, smo nanovo naredili izraz *popolni parazit*.

Preglednica 2: zajedavec : parazit

Prednostni termin	Neprednostni termin
zajedavec	parazit
neobvezni zajedavec	fakultativni parazit
obvezni zajedavec	obligatni parazit
polzajedavec	polparazit, hemiparazit
(popolni zajedavec)	holoparazit

Nismo pa enako ravnali pri sopomenski dvojici *simbioza* : *sožitje*,⁸ saj se je izraz *sožitje* v stroki le delno terminologiziral in se uporablja kot ne dovolj natančno definirana sopomenka. To potrjuje tudi dejstvo, da v stroki domače sopomenke pri podpomenskem nizu niso bile uresničene.

⁶ V BTS praviloma vključujemo le strokovno in jezikovno primerne termine, ne pa tudi neustreznih, zastarelih, žargonskih, narečnih.

⁷ Enako rešitev najdemo npr. v *Malem leksikonu botanike, Geografskem terminološkem slovarju*; samo domači obliki *zajedavci*, *zajedavstvo* ima *Slovar ekologije*; v *Mikrobiološkem slovarju* ima prednost *parazit*. K. Tarman v *Osnove ekologije in ekologija živali* (Ljubljana: Državna založba Slovenije 1992) navaja izraza *parazit* : *zajedavec* kot enakovredna.

⁸ Pod vplivom strokovne rabe v ameriškem okolju – kjer termin *simbioza* kot nadpomenska obsega razen simbioze v ožjem pomenu še *komenzalizem*, *parazitizem* in *kompeticijo* – se ta termin tudi v slovenščini uveljavlja v obeh pomenih, kar je za strokovno komunikacijo moteče. V nemščini rešujejo zadrego tako, da poimenujejo simbiozo v ožjem pomenu *evsimbioza*. V slovenščini bi bilo smiselno, da se *simbioza* ohrani v sedanjem, ožjem pomenu, poimenovanju *sožitje* pa bi bilo mogoče razširiti pomenski obseg.

Preglednica 3: simbioza : sožitje

Prednostni termin	Neprednostni termin
simbioza	sožitje
fikosimbioza	–
endofitna simbioza	–
lišajska simbioza	–
cianobakterijska simbioza	–

V strokovno-znanstveni literaturi je lahko isti pojem poimenovan z variantnimi termini, med katerimi je treba določiti najustreznejšo obliko in jo sprejeti v slovar. Npr. za pojem *koncentracija snovi v okolju, ki škodi rastlini tako, da ji povzroči prehodne ali trajne poškodbe* smo našli v literaturi naslednje variante: *akutna koncentracija* : *akutna koncentracija polutanta/-ov* : *akutna koncentracija onesnažil* : *fitotoksična koncentracija*. Oblika *akutna koncentracija* je okrnjena, nepopolna oblika termina, ki jo pomensko opredeljuje sobesedilo. Sopomenski desnoprilastkovni objedrni sestavini termin pomensko zožita, vendar ne dovolj natančno, saj manjka pomenska sestavina »škodljiv za rastline«. Zato smo v slovar vključili le obliko *fitotoksična koncentracija* in termin pojasnili tako, da smo razen onesnažil navedli tudi strupe, ki niso nujno tudi onesnažila.

Marsikateri prevzeti termin se v strokovni literaturi ohranja v delno podomačeni obliki (kot tujka), medtem ko je raba poslovenjenih oblik redkejša. V *Geografskem terminološkem slovarju* (dalje GTS) smo za te primere sprejeli načelo, da smo kot prednostno navedli podomačeno pisno različico, delno podomačeno pa smo zapisali kot vodilko in jo kot drugo prikazali pri prednostni iztočnici. To pomeni, da v slovarju nismo izkazali pogostnosti rabe, pač pa smo pišoče opozorili na s stališča slovenske terminologije ustreznejšo pisno podomačeno obliko. Gre za primere, kot so npr. *kampo*, *kampo serado*, *kampo limpo*, *kampo sužo* ipd.⁹

kámpo -a in **campo** -a [kámpo] m (port.) biogeogr. *savana v višjih predelih osrednje Brazilije, južno od tropskega deževnega gozda* **GL**: biogeogr. kámpo límpo, biogeogr. kámpo serádo, biogeogr. kámpo súžo

campo -a [kámpo] m gl. kámpo

kámpo serádo -a -a in **campo cerrado** -a -a [kámpo serádo] m (port.) biogeogr. *savana v Braziliji z redkimi nizkimi drevesi, grmi in sklenjeno razraslimi zeliščnimi rastlinami* **PRIM.:** kámpo límpo, kámpo súžo

campo cerrado -a -a [kámpo serádo] m biogeogr. gl. kámpo serádo

Termini, vezani na določeno geografsko ali kulturno okolje, se v strokovni literaturi lahko ohranjajo samo v delno podomačeni obliki, kar smo upoštevali tudi v

⁹Zapis prvin v glavi slovarskega sestavka prinaša končnico/končaj neprve slovanske oblike, po potrebi izgovor v oglatem oklepaju, ki mu za pogostnostno oznako *in* ali *tudi* sledi v celoti izpisana morebitna dvojica s pripadajočo končnico/končajem, pri čemer se podatek o izgovoru ne ponovi. Zadnji v nizu je besednovrstni podatek.

GTS. Gre za termine, za katere lahko obstaja tudi domači izraz, vendar se v strokovnih virih zaradi sklicevanja na določeno okolje raje uporablja prevzeta oblika. Taki so izrazi s področja geografije naselij *slum* v anglosaškem okolju, *barriada* v Peruju, *bidonville* v frankofonskem okolju ipd., ki vsi označujejo barakarsko naselje na obrobjih velemest.

slum -a [slám] m (ang.) **1.** geogr. nas., mednarodno → barákarsko nasélje **2.** geogr. nas. *barakar-sko naselje v obmestjih velikih mest v anglosaškem okolju* **S:** shanty town, squatter settlement **PRIM.:** *barriada, básti, bidonville, callampa, favéla, gacekondu, jacale, rancho, tugúrio, villa miseria*

Tvorba z lastnoimensko motivacijo je v terminologiji dokaj pogosto sredstvo za tvorbo novih terminov (Vidovič 2000: 315, Košmrlj 1998: 139–145). Med temi prevladujejo zlasti besednozvezni termini, katerih leva objedrna sestavina ima lastnoimensko podstavo. V GTS so take iztočnice *Hadleyjeva celica*, *Lehmanova lestvica*, *Mercalli-Cancani-Siebergova lestvica* in druge, pri katerih smo ob z veliko začetnico pisanih dvojnica vpeljali tudi pravopisno ustrežnejše z malo začetnico. Za slednje v literaturi praviloma nismo našli potrditve, ker se, kot je znano, večina pišočin strokovnjakov s takim zapisom ne strinja, zato tudi nismo upoštevali zaporedja, kot ga priporoča SP 2001.¹⁰

Hadleyjeva célica -e -e [hádljjeva] in hadleyjeva célica -e -e ž klima *del planetarnega kroženja zraka, ki ga poganja ogrevanje in dviganje zraka v ekvatorialnem pasu in spuščanje na območju subtropskega visokega tlaka*

V BTS se je pri tem tipu iztočnic pojavilo še vprašanje, kakšna naj bo iztočnica za termin *Woroninovo/woroninovo telesce*. Gre namreč za ruskega znanstvenika, ki je obdobje svojega znanstvenega delovanja preživel v Nemčiji, zaradi česar se je tako v tuji kot tudi domači literaturi uveljavil zapis z *-w-*. Ker pa ruski cirilični *-e-* slovenimo z *-v-*, bi bilo smiselno, da bi vpeljali tudi dvojnico *Voroninovo/voroninovo telesce*.

3.2 Termin kot razlagalna prvina

Terminološko razlago navadno sestavljajo uvrščevalni termin ter bistvene skupne in razločevalne pomenske prvine razlaganega termina, po katerih ga lahko uvrstimo v določeno terminološko pomensko skupino.¹¹ Uvrščevalni termin je lahko neposredna nadpomenka razlaganega termina ali tudi nadpomenka višjega reda (Vidovič 2000: 174–177, Košmrlj 2001: 292–299). Čeprav se v mnogih primerih nadpomenski termin in jedrna sestavina podpomenskega besednozveznega termina izrazno in pomensko ujemata, ne gre za avtomatizem. Npr. v razlagi termina *nizko barje* lahko kot uvrščevalni termin navedemo izraz *barje*; ne moremo pa tako razložiti npr. termina *askorbinska kislina*, ker je izraz *kislina* kot uvrščevalni termin pomensko preširok. Pri terminu *askorbinska kislina* namreč ni pomembna njena kemična sestava, pač pa v pomenu izražene lastnosti, po katerih to kislino uvrščamo

¹⁰ V SP 2001 je na prvem mestu navedena oblika z malo začetnico in z veliko na drugem mestu.

¹¹ Kot razlagalne prvine lahko uporabljamo le termine, ki so v slovarju prikazani kot prednostni.

med *vitamine*, tako da je v tem primeru uvrščevalni termin izraz *vitamin*. Podobno velja tudi za termin *giberelinska kislina*, pri katerem smo v razlagi kot uvrščevalni termin navedli izraz *rastlinski hormon*.

Pri besednozveznih terminih iz obrobnih, spremljajočih področij je lahko uvrščevalna razlagalna prvina tudi neterminologizirani leksem¹², kot je npr. etiketa, jedrna sestavina termina *herbarijska etiketa*:

herbárijska etikéta -e -e ž *etiketa, priložena rastlinskemu materialu v herbarijski zbirki, na kateri so navedeni ...*

Za terminološke razlage je značilno, da so praviloma natančnejše od splošnih, opisne izraze v njih pa nadomeščajo termini, saj ti pomen jasno opredelijo in ga ustrezno zamejijo (Handbook 1997: 69–72, Cabré 1998: 105). Npr. determinologizirani geografski termin *puščava* je v SSKJ prikazan kot splošni izraz, medtem ko je v GTS naveden kot biogeografski in geomorfološki termin, zato se razlagi, razumljivo, razlikujeta:

SSKJ: **puščáva 1.** *obširen suh svet z malo ali brez rastlinstva: (zgleđi)*

GTS: **puščáva** *biogeogr., geomorf. redko poseljena pokrajina v tropskem, subtropskem in zmernotoplem pasu, brez rastlinstva ali z zelo redkimi suholjubnimi rastlinami, prilagojenimi redkim, majhnim količinam padavin*

Ker mora biti slovar tudi samorazlagalen, so v razlagah uporabljeni termini prikazani in pojasnjeni v lastnih slovarskih sestavkih, zato najdemo v GTS tudi iztočnice *pokrajina, tropski pas, subtropski pas, zmerni pas, rastlinstvo, suholjubna rastlina in padavine*.

Za primerjavo še razlaga pedogeografskega termina *ferospodični horizont*, ki je v GTS prikazan takole:

ferospódični horizont *pedogeogr. iluvialni horizont, ki vsebuje nakopičene seskviokside, izprane iz eluvialnega horizonta*

Medtem ko lahko terminološko razlago izraza *puščava* razumemo tudi brez iskanja pojasnil o uporabljenih terminih, pa strokovno ustrezna terminološka razlaga izraza *ferospodični horizont* nestrokovnjaku ne pove kaj dosti. To z drugimi besedami pomeni, da je razumevanje terminov in njihovih razlag odvisno tudi od tega, ali uporabnik določeno tematsko področje pozna ali ne oziroma da je treba v zasnovi slovarja predvideti tudi to, komu bo slovar namenjen.

3.3 Termin kot razmerni izraz

Termini ustvarjajo troje razmernih povezav, tako kot v splošnem jeziku namreč tudi v terminologiji obstajajo *sopomenska razmerja*, ko se za isti pojem lahko uporablja več terminov, nadalje se od pojmov, uvrščenih znotraj pojmovnega sistema, na termine prenašajo *hierarhična* oziroma *partitivna razmerja* (Bowker 1996: 782–784), na medjezikovni ravni pa vstopajo termini tudi v *medjezikovna razmerja*.

¹² Po sprejetih terminografskih načelih teh izrazov v BTS ne bomo prikazali z lastnimi iztočnicami, saj te nadpomenke niso sestavina botaničnega pojmovnega sistema.

3.3.1 Sopomenska razmerja

Čeprav sopomenski termini¹³ v terminologiji niso zaželeni, njihovega soobstajanja ne moremo zanikati, zato jih moramo v slovarju upoštevati po načelih, določenih v slovarski zasnovi. Pri izdelavi terminoloških slovarjev, ki nastajajo v sodelovanju s strokovnjaki, ne gre za to, da bi v slovarju prikazali vse, v določeni stroki dejansko obstoječe sopomenke,¹⁴ pač pa je treba narediti korak naprej, se pravi, da je treba sopomenske termine pretehtati s stališča strokovne in jezikovne ustreznosti ter primerne upoštevati bodisi kot prednostne oziroma neprednostne.¹⁵ Medtem ko v določenih primerih iz drugih jezikov prevzeti termin ostaja brez domače in/ali hibridne vzporednice, se dogaja tudi nasprotno. Npr., ob iz angleščine prevzetem izrazu *biodiverziteteta* (biodiversity) se je bolj ali manj sočasno pojavila množica besednozveznih podomačitev: *biološka raznovrstnost*, *biotska raznovrstnost*, *biotična pestrost*, *biotska diverziteteta*, *diverziteteta življenjskih oblik*, *diverziteteta organizmov*. Tolikšno število sopomenk je v znanstveni komunikaciji moteče, zato bosta v BTS upoštevani le najpogosteje rabljena oblika *biotska raznovrstnost* in sopomenka *biodiverziteteta*, v GTS pa je bil razen teh dveh terminov s področja pokrajinske ekologije uvrščen tudi še sopomenski izraz *biološka raznovrstnost*:

biótska raznovrístnost -e -i ž pokr. ekol. *raznovrstnost organizmov na Zemlji, ki se kaže v njihovi ekosistemski, vrstni, genetski različnosti, kompleksnosti* **S:** biodiverzitéta, biolóška raznovástnost

bíodiverzitéta -e ž → biótska raznovrístnost

S tem je bila v bistvu upoštevana za terminologijo značilna lastnost, da ob domačem terminu soobstaja tudi poimenovanje, ki je bilo prevzeto iz drugih jezikov, pri čemer gre pogosto za mednarodna znanstvena poimenovanja, kot so npr. *karpofor* : *trošnjak*, *nukleol* : *jedrce*, *spora* : *tros*, *spinatni pelod* : *bodičasti pelod*, *species* : *vrsta*, *velum parziale* : *zastiralce*. Po določenih mednarodnega kodeksa se kratične oblike terminov uporabljajo le v prvotni, mednarodno potrjeni obliki, pri čemer naj ne bi bilo izjem (Batič et al. 2003: 8–12). Tako naj bi se kratica *DNA* za angleško *deoxyribonucleinic acid* nespremenjena uporabljala tudi v drugih jezikih, a se je v slovenskih besedilih, tudi strokovnih, uveljavila v podomačeni obliki *DNK*, zato bomo v slovarju upoštevali obe. Podobno je tudi v nemščini, kjer najdemo ob *DNA* še različico *DNS* (Desoxyribonucleinsäure).

¹³ Pri terminološki sopomenskosti gre za dve ali več poimenovanj za isti pojem, katerih pomeni so v celoti prekrivni, ne da bi se razločevali v kateri koli pomenski sestavini, kar pomeni, da gre za dejansko sopomenskost.

¹⁴ BTS je zamišljen kot slovar, ki naj bi strokovnjakom olajšal pisanje in sporazumevanje, saj naj bi predlagal rabo strokovno in jezikovno ustreznih, praviloma uveljavljenih izrazov, v razlagah pa navajal strokovno prečiščene, splošno sprejete pomene brez nejasnosti, dvoumnosti, nedorečenosti. Seveda pa so lahko terminološki slovarji zasnovani tudi tako, da izkazujejo dejansko rabo z navajanjem vseh, v različnih virih najdenih oblik terminov, tako ustreznih kakor tudi neustreznih (opremljenih s primernim označevalnikom).

¹⁵ Vse neprednostne sopomenke se, razumljivo, navedejo v slovarskem sestavku pri prednostni iztočnici.

Preglednica 4: slovenska : prevzeta mednarodna : angleška oblika terminov

Domače	Prevzeto mednarodno	Angleško
trosnjak	karpofor	carpophore
jedrce	nukleol	nucleolus
tros	spora	spore
bodičasti pelod	spinatni pelod	spinata
vrsta	species	species
zastiralce	velum partiale	partial veil
DNK (deoksiribonukleinska kislina)	DNA	DNA (deoxyribonucleic acid)

3.3.1.1 Navidezna sopomenska razmerja

Pri obravnavanju terminov je treba preveriti tudi stopnjo pomenske prekrivnosti in tako določiti vrsto razmerja – ugotovljene razlike nas opozorijo, da gre za blizupomenke (Tafra 1996: 74–83). Namreč, če se dvojica pomensko sorodnih terminov v kateri od pomenskih sestavin razločuje, ne gre več za sopomenskost, pač pa za **raznopomenskost**. Takšno je npr. razmerje med terminoma *dobrava* in *log*, ki se razločujeta v pomenskih sestavinah, navedenih v razlagah: *dobrava – gozd na močvirnih, občasno poplavljenih tleh ... : log – gozd ali grmišče na vlažnih in občasno poplavljenih obrežjih ...*

Za navidezno sopomenskost gre tudi pri dvojicah, pri katerih je en termin pomensko širši od drugega, kar kaže na hierarhično razmerje med nadpomenko in podpomenko. Npr. termina *heterotrof* in *heterotrofna rastlina* se razločujeta po tem, da se *heterotrof* nanaša na organizme sploh, zaradi česar je treba izraz *heterotrofna rastlina* prikazati kot njegovo podpomenko.

Navidezni sopomenki sta npr. tudi termina *avtotrof* in *primarni producent*. Med tema izrazoma ne obstaja povezava, ker se uvrščata v dve različni, nepovezani tematski polji. Termin *avtotrof* se nanaša na *organizme glede na način njihovega prehranjevanja* in je po tem vidiku povezan s termini *heterotrof*, *fotoavtotrof*, *kemoavtotrof*. Pri *primarnem producentu* pa gre za vidik zaporednosti v nastajanju organske snovi, torej za tematsko polje *produkcija biomase*, kamor se uvrščajo tudi termini *sekundarni producent*, *primarna produkcija*, *sekundarna produkcija*.

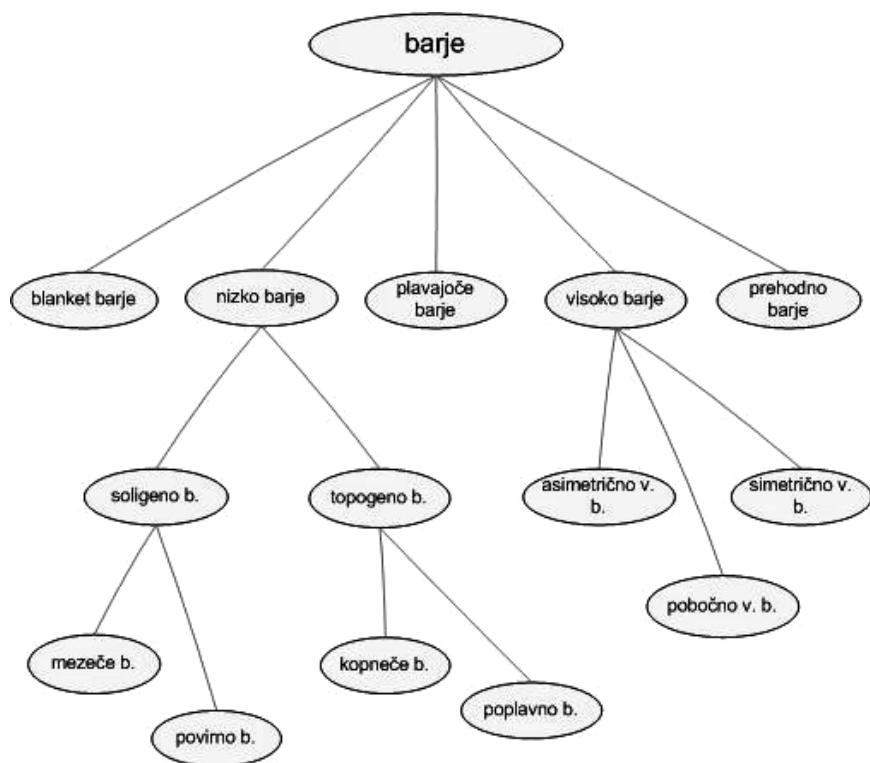
3.3.2 Hierarhična razmerja

Termini izražajo tudi razmerja do pomensko bližnjih terminov na različnih hierarhičnih ravneh, s čimer odražajo razmerja, ki obstajajo med pojmi v pojmovnem sistemu stroke. Ta razmerja prikazujejo sistemski/tematski slovarji, v abecedno organiziranih terminoloških slovarjih pa se te povezave izgubijo,¹⁶ zato so v marsikaterem terminološkem slovarju na koncu posameznih slovarskih sestavkov nave-

¹⁶ Hierarhijo delov pojmovnega sistema sicer posredno izkazujejo razlage, zlasti z uvrščevalnim terminom.

deni termini oziroma iztočnice, pri katerih najde uporabnik dodatno informacijo. Tudi v BTS bodo sistematično upoštevana hierarhična (in partitivna razmerja), in sicer bodo pri nadpomenskem terminu za okrajšavo GL. navedene njegove podpomenke, za PRIM. pa pripadajoče raznopomenke (oziroma za GL. ŠE: partitivni členi).

Hierarhična razmerja izkazujejo povezave med pomensko širšimi termini, ki so v posameznem delu pojmovnega sistema stroke uvrščeni na višje hierarhične ravnine, in pripadajočimi, pomensko ožjimi termini na nižjih ravneh. V BTS bodo prikazani le v smeri od nadpomenke k podpomenkam, saj je uvrščevalni termin v marsikateri razlagi hkrati tudi (neposredna) nadpomenka, s čimer bi bilo dodatno navajanje nadpomenk v teh primerih redundantno. Hierarhična razmerja najlažje razberemo iz drevesaste sheme, v kateri so termini višje ravnine s črtami povezani s termini na neposredni nižji ravni, kot je razvidno iz sheme tematskega polja *barje*:



Shema tematske skupine **barje**

Pri iztočnici *barje* bodo navedene v abecednem zaporedju vse pripadajoče podpomenke ne glede na hierarhično ravni, s čimer bo izkazano celotno terminološko pomensko polje, pri posameznih podpomenkah pa bodo izkazane le neposredne podpomenke in raznopomenke.

bárje -a s biogeogr. **habitatni tip** na zamočvirjenih območjih z značilnim rastlinstvom ...

GL: àsimétrično visôko bárje, blánket bárje, kopnéče bárje, mezéče bárje, nízko bárje, plavajóče bárje, pobóčno visôko bárje, poplávno bárje, povírno bárje, prehóдно bárje, simétrično visôko bárje, soligéno bárje, topogéno bárje, visôko bárje
nízko bárje -ega -a s biogeogr. **barje, ki ga** ...

S: minerotrófno bárje **PRIM.:** visôko bárje **GL:** soligéno bárje, topogéno bárje

topogéno bárje -ega -a s biogeogr. **nízko barje, ki ga** ...

PRIM.: soligéno bárje **GL:** kopnéče bárje, poplávno bárje

Seveda pa tako pregledno ne bo mogoče povezati vseh terminov v slovarju, saj obstajajo med pojmi oziroma termini raznovrstne povezave, ki jih preprosto ni mogoče zajeti v te močno poenostavljene sheme. Ker lahko termine posameznega tematskega polja po njihovih lastnostih, značilnostih klasificiramo in razvrstimo na več načinov (Bowker 1996: 781–787), bo predstavitev pojmovnega sistema v slovarju kljub prizadevanjem še vedno pomanjkljiva, nepopolna, enostranska in ne dovolj sistematična.¹⁷

3.3.3 Partitivna razmerja

Razen hierarhičnih so za termine značilna tudi **partitivna razmerja**, tj. razmerja med celoto in njenimi deli. Ta razmerja bodo prikazana za oznako GL. ŠE, vendar v omejenem obsegu, saj bi bilo navajanje vseh partitivnih členov nepregledno in nefunkcionalno. Praviloma bodo pri posameznem tovrstnem terminu navedeni le bistveni partitivni členi oziroma členi neposrednega partitivnega niza.¹⁸ Tako bodo npr. pri iztočnici *celica* navedeni le termini: (*celično*) *jedro, celična membrana, celična stena, plastid, vakuola*, ne pa npr. termini *protoplast, kloroplast, kromoplast*, ki bodo navedeni pri iztočnici *plastid*.

célica -e ž cit. *osnovna gradbena in funkcionalna enota rastline, ki jo navadno sestavljajo...* **GL. ŠE:** célična membrána, célična sténa, jédro, plastíd, vakuóla

3.4 Medjezikovna razmerja

V nastajajočem BTS bodo angleški in nemški ustrezniki navedeni v prvi slovarski obliki skupaj z ustrežno slovnično oznako. Povzeti bodo po relevantnih tujejezičnih strokovnih virih,¹⁹ tako primarnih kot sekundarnih, deloma tudi po elektronskih virih na spletu. V primerih, ko za kak termin ne bo mogoče najti podatka o tujejezičnem ustrezniku, bo ostalo mesto nezapolnjeno, oziroma če je ustreznikov več, bodo upoštevani in razvrščeni po abecedi.

¹⁷ Hierarhična in druga razmerja med termini je mogoče bolj natančno prikazati v ustreznih elektronskih, multidimenzionalno organiziranih (relacijskih) podatkovnih bazah oziroma bazah znanj.

¹⁸ Navajanje partitivnih členov je značilno za enciklopedične razlage, v katerih se razen pojasnila o pomenu v iztočnici navedenega leksema opisujejo tudi deli, ki jih pojasnjevani pojem vključuje. Npr.: cvetni prah *moški trosi, ki nastajajo v prašnikih in omogočajo oprашitev. Zrna so obdana z zunanjo eksino in notranjo intino ...* (*Mali leksikon botanike*, 1998).

¹⁹ Med viri so tudi dela, ki jih slovenski strokovnjaki tudi sicer uporabljajo pri svojem delu, saj za določena specialna področja ne obstaja ustrežna literatura v domačem jeziku.

Pri mednarodni komunikaciji med botaniki se je že zgodaj pojavila potreba, da se za poimenovanja rastlin vzpostavi enovita nomenklatura, s katero bi bili odpravljeni pogosti dvomi, nesporazumi (komunikacijski šumi) glede tega, o kateri konkretni rastlini (rastlinski vrsti ali taksonu) teče beseda. Tako je nastala mednarodno sprejeta praksa, da se ob domačih poimenovanjih uporabljajo tudi citatna znanstvena imena rastlin, temelječa na latinsko-grškem oziroma sodobnem polatinjenem izrazju (*navadni šipek* : *Rosa canina*).²⁰ Ta poimenovalni princip se je v botaniki in sorodnih vedah široko uveljavil – pozna ga tudi medicina –, tako da se za precejšnji del botaničnih, mikoloških pojmov uporabljajo mednarodna znanstvena poimenovanja, pri katerih gre za s terminologizacijo oziroma pomenskim redefiniranjem revitalizirane klasičnolatinske, redkeje grške lekseme oziroma za latinizirane neologizme, ki se v stroki uporabljajo na dveh ravlinah, kot sopomenke, v nepodomačeni obliki pa dejansko kot tujejezični ustrezniki. To dejstvo smo upoštevali pri zasnovi mikrostrukture BTS tako, da med jeziki navajamo tudi latinščino.²¹ Npr.: *endospóra* : lat. *endospóra*²² oziroma v nem. in angl. *Endospore*, *endospore*. Bolj zanimivi so primeri, ko se v stroki za posamezen pojem uporablja domače poimenovanje, ob njem pa sopomenki, prevzeti po grščini, latinščini, in latinski ustreznik, npr. (*celično*) *jédro*, ki smo ga prikazali takole:²³

jédro -a s cit. *organel* v *evkariontski celici* ... **S:** *kárium*, *núkleus*

ang.: *karyon* n., *nucleus* n.

nem.: *Kern* m., *Nukleus* m.

lat.: *núcleus* m.

kárium -a m → *jédro*

núkleus -a m → *jédro*

Kot vidimo, obstajata tudi v angleščini iz grščine in latinščine prevzeta termina *karyon* in *nucleus*, pri čemer se ohranjata tudi izvorni množinski obliki *karya* oziroma *nuclei*. V nemščini se uporabljata domače poimenovanje *Kern* (*Zellkern*) in prevzeto *Nukleus* (pl. *Nuklei*).²⁴ Podobno kot v slovenščini so tudi v nemščini tovrstne dvojnice precej pogoste, npr. *Lager* : *Thallus* (*steljka* : *talus*, ang. *thallus*,

²⁰ Ustreznost znanstvenih poimenovanj redno spremlja, jih po potrebi spreminja in dopolnjuje posebna mednarodna komisija, ki vsako četrto leto izda posodobljeno nomenklaturu, katere uporaba sicer ni zavezujoča, je pa nujna za nedvoumno znanstveno komunikacijo (<http://www.bgm.org>). Za poimenovanja rastlin Slovenije, natančneje za praprotnice in semenke, je veljaven priročnik A. Martinčič et al., *Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk*, Ljubljana: Tehniška založba Slovenije 1999.

²¹ Seveda le za termine, pri katerih se dejansko uporabljajo tudi latinski izrazi. Gre za funkcijsko modificirano »botanično« latinščino.

²² Iz navedenega primera sicer ni razvidno, da gre za različni obliki.

²³ V *Slovenskem medicinskem slovarju* so v makrostrukturni niz po abecedi urejenih iztočnic sistematično vključene tudi latinske oblike, ki so pri prednostnem terminu navedene kot sopomenke. Npr. *nucleus* [núkleus] -i m 1. → jedro (2), *núkleus* -a 1. → jedro (2), *karion* -a → jedro (2), *jédro* -a 2. pomembni središčni del česa; sin. *karion*, *nucleus* (1). Gre za leksikografsko oz. terminografsko nesprejemljivo rešitev, saj so lahko makrostrukturni iztočnični nizi le enojezični, torej brez mešanja dveh različnih jezikovnih kodov. Neustrezno je tudi izkazovanje latinskih ustreznikov kot sopomenk, saj so sopomenska razmerja znotrajjezikovni pojav.

lat. *thallus*), *Geißel* : *Flagellum* (biček : *flagel*, ang. *flagellum*, lat. *flagellum*), medtem ko so v angleščini sopomenke tega tipa redkejše,²⁵ npr. *cross-pollination* : *allogamy* (navzkrižno opravevanje : *alogamija*, nem. *Fremdbestäubung* : *Allogamie*). Omenimo naj še, da je za angleško terminologijo med drugim značilna raba posamostaljenih izprivedniških terminov, npr. *spinate* : *echinate* (*bodičasti pelod* : *ehinatni pelod*, nem. *spinater Pollen* : *echinater Pollen*). Seznam doslej upoštevanih angleških ustreznikov nam hkrati potrjuje splošno znano dejstvo, da v razmerju do drugih sodobnih jezikov angleščina praviloma nastopa kot jezik dajalec in je redkeje prevzemnik, npr. iz francoščine je prevzet termin *relevé* (fitocenološki popis), iz ruščine *chernozem* (černo-zjom), iz nemščine *Kranz anatomy* (objedna sestavina *Kranz* pomeni »venec«, termin pa poimenuje posebno zgradbo listov, za katero je značilno, da je žila obdana z vencem velikih celic žilnega ovoja) ipd.

4 Sklep

V prispevku so prikazane nekatere temeljne značilnosti priprave in obdelave terminov pri izdelavi specialnega terminološkega slovarja, temelječega na pojmovnem sistemu stroke. Posebej so poudarjena razmerja, ob sopomenskih še logično-hierarhična in ontološka, ki se vzpostavljajo med pojmi znotraj pojmovnega sistema. Ker se ta razmerja prenašajo tudi na termine, si snovalci slovarja prizadevamo, da bi jih smiselno in pregledno vključili v slovarsko besedilo in tako uporabniku delno nakazali, kako je organizirano in sistemizirano znanje, vedenje strokovnjakov o realnosti, ki jo raziskujejo.

Viri

- BATIČ, Franc, WRABER, Tone, TURK, Boris, 2003: *Pregled rastlinskega sistema s seznamom rastlin in navodili za pripravo študentskega herbarija*. Ljubljana: Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo.
- Geografski terminološki slovar*, 2005. Ur. D. Kladnik, F. Lovrenčak, M. Orožen Adamič; leksikogr. in jezik. redakcija M. Humar in B. Košmrlj Levačič. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- Henderson's Dictionary of Biological Terms*, 2000. Ur. E. Lawrence. London: Pearson Education Limited.
- KRANJČIČ, Božo, 2001: *Botanika: razvojna in funkcionalna morfologija*. Maribor: Fakulteta za kmetijstvo.
- PETAUER, Tomaž, RAVNIK, Vlado, ŠUŠTAR, France, 1998: *Mali leksikon botanike*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

²⁴ V BTS ob tujejezičnih ustreznikih teh, s stališča angleščine oziroma nemščine nepravilnih množinskih oblik ne bomo navajali.

²⁵ Kot je znano, so zaradi zgodovinskega razvoja na oblikovanje angleške leksike močno vplivali tudi romanski jeziki, natančneje normanska stara francoščina (Norman French) in latinščina, zaradi česar se v sodobni angleščini marsikateri mednarodni znanstveni termin deloma ali v celoti ne občuti kot tuja prvina, kar hkrati pomeni, da v teh primerih tvorjenje »domačih« terminov ni potrebno.

ŠUGAR, Ivan, 1990: *Latinsko-hrvatski i hrvatsko-latinski botanički leksikon*. Terminološki riječnici Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Zagreb: Razred za filologiju, JAZU.

Terminografsko obdelano gradivo za nastajajoči Botanični terminološki slovar.

Literatura

BOWKER, Lynne, 1996: Learning from Cognitive Science: Developing a New Approach to Classification in Terminology. *Euralex '96 Proceedings*. Göteborg: Göteborg University. 781–787.

CABRÉ CASTELVÍ, M. Teresa, 2003: Theories of terminology: Their description, Prescription and Explanation. *Terminology* 9/2. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co. 163–199.

CABRÉ, M. Teresa 1998: *Terminology: Theory, Methods and Applications*. Prev. Janet Ann DeCesarius. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.

FELBER, Helmut, 1984: *Terminology manual*. Paris: Unesco, Infoterm.

Handbook of Terminology Management 1, 1997. Ur. S. Ellen Wright, G. Budin. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.

KOŠMRLJ LEVAČIČ, Borislava, 1997: Izimensko strokovno izrazje. *Posvetovanje o Slovenskem naravoslovno-tehničnem izrazju*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Sekcija za terminološke slovarje. 139–146.

KOŠMRLJ LEVAČIČ, Borislava, 2001: Prikaz pojmovnega sistema v terminološkem Slovarju. *Filologija* 36–37. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Razred za filološke znanosti. 291–301.

LEDER MANCINI, Zvonka, 1986: O terminologizaciji jezikovnega znaka. *Slovenski jezik v znanosti* 1. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 195–200.

MACHOVÁ, Svatava, 1995: Terminografie. *Manuál lexikografie*. Ur. F. Čermák, R. Blatná. Praga, H&H. 137–157.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (T–Ž), 1991. Ljubljana: SAZU in ZRC SAZU.

Slovenski medicinski slovar, 2002. Gl. ur. M. Kališnik. Ljubljana: Medicinska fakulteta.

Slovenski pravopis, 2001. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC.

STRAMLJIČ BREZNIK, Irena, 2004a: *Besednodružinski slovar slovenskega jezika: Poskusni zvezek za iztočnice B*. Maribor: Slavistično društvo Maribor.

STRAMLJIČ BREZNIK, Irena, 2004b: Metafora v slovenskem besedotvornem izrazju. *Terminologija v času globalizacije*. Zbornik prispevkov s simpozija Terminologija v času globalizacije. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC. 93–101.

TAFra, Branka, 1996: Blizkoznačni odnosi u leksiku. *Filologija* 26. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Razred za filološke znanosti. 73–83.

TOPORIŠIČ, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

VIDOVIČ MUHA, Ada, 2000: *Slovensko leksikalno pomenoslovje: Govorica slovarja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.